

Markku Myllylä

Jodlaavan matikkakoiran poika

Kalavaleita

Jodlaavan matikkakoiran poika

Kalavaleita

Markku Myllylä

Jodlaavan matikkakoiran poika Kalavaleita

© 2020 Markku Myllylä

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-8021254

Sisältö

Alkusanat	7
Kalavaleiden ja juttujen taustaa	8
Alkupaloja	10
Aforismeja kalastuksesta	14
Alibikalat	17
Ammatillisia	19
Arvoituksia kalastuksesta	23
Blondi kalalla	26
Brysselin kala-aivoituksia	28
Haukijuttuja	30
Hullujenhuoneelta	33
Jokivarsien juttuja	36
Järjestöjuttuja	40
Jäämeren juttuja ja muita norjalaisia	45
Kalakaupassa	48
Kalansaaliita	51
Kalapaikkoja	54
Kalaravintolassa	56
Kalaruokareseptejä	60
Kalastajan vaimo	64
Kalastuksen valvonnasta	67
Kalastustarvikekauppias	73
Kalavaleiden virittelyä	76
Kalavaleita perinteisellä tyylillä	80
Kalavaleita kukkuramitalla	83
Kansainvälisiä	94

Karskit kalamiehet	98
Katiskapyyntiä	101
Kehukaloja	108
Keksintöjä kalastukseen	112
Laihialaisia	115
Lajijuttuja	118
Lohijuttuja Tenolta	123
Lyhyet erikoiset	126
Madejuttuja	129
Matojuttuja	133
Naisten suusta	138
Nätti-Jussi ja muita kuuluisuuksia	142
Ongella otettua	147
Ottivieheitä	150
Outoja	155
Pilkkijuttuja	158
Rapujuttuja	162
Savolaisia	164
Sekalaista saalista	167
Verkkokalastusta	172
Kiitokset juttujen kertojille	174
Lisää kalajuttuja	175
Muistiinpanoja	176

Alkusanat

Tässä kirjassa valehdellaan surutta. Kerrassaan aivan kauheita kalavaleita kerrotaan niin, että korvat heiluvat. Suomen vesiltä on pyydetty aivan kammottavan suuria kaloja, Kuusamostakin mormyskapilkillä semmoinen hauki, että pelkkä sen digikuvakin painaa kuudetta kiloa. Ilman kehyksiä. Ja Perämerestä matoongella semmoinen siikakin, että pelkästään sen varjon suolaamiseen kului puolitoista kiloa merisuolaa.

Tämä kirja on jatko-osa v. 1993 toimittamalleni ”Jodlaava matikkoira” kirjalle. Siinä oli noin 800 erilaista kalavitsiä ja kaskua, jotka valittiin kalavitsikilpailuun lähetetyistä jutuista.

Tämän kirjan ”Jodlaavan matikkakoiran poika” aineisto on koottu uudella 2000 vuosituhanella. Kirjassa on noin 700 erilaista kalajuttua.

Kiitokset suuret kertojille mehevistä jutuista. Kirjan lopussa on luettelo kaikista henkilöistä, joiden kertomia kalajuttuja olen merkinnyt muistiin.

Toivotan rattoisia lukuhetkiä 2000-luvun kala- ja kalastusaiheisten kaskujen, vitsien, sutkausten, aforismien, anekdoottien ja muiden kalavesien sattumuksien parissa.

Tämän kirjan toteuttamisen on mahdollistanut Alfred Kordelinin säätiön v. 2009 myöntämä apuraha.

Kuusamon Rukaniemessä

29.2.karkausvuonna 2020

Markku Myllylä

Kalavaleiden ja juttujen taustaa

Kalastus on hauska ja monipuolinen harrastus. Saaliin lisäksi kalavesiltä saadaan hienoja luontoelämyksiä ja muuta virkistystä. Kalavesillä sattuu ja tapahtuu kaikenlaista mielenkiintoista ja näitä kerrotaan jälkikäteen niin erätulilla kuin kotonakin. Missä kaksi tahi useampi kalamiestä tai naista tapaavat, niin juttu luistaa ja suu on kohta messingillä.

Kalajuttuja ja niiden erilaisia muunnoksia on varmasti tuhansia ja kaikkia niitä ei ole saatu koskaan laitettua kirjoihin ja kansiin. Kalajutut myös elävät ja muuntuvat kulloisellekin ajalle tyypillisiksi. Kalajutuissa näkyy myös kalastusvälineiden ja kalastustapojen kehitys. Viime vuosituhanella eli 1900-luvuilla yleisesti kerrotut nuotta- ja rysäjutut ovat vähentyneet, sen sijaan vapapyydyksiin liittyvät jutut ja kaskut ovat puolestaan runsastuneet uudella 2000 vuosituhanella.

Monet näistä ovat ns. kiertolaisia, kaava on sama, mutta vesistö, vuodenaika, paikkakunta, kalalaji, henkilöt tai jopa valtiokin vaihtelevat. Jossakin muodossa monet perinteiset kalajutut löytyvät useistakin kaskukirjoista ja vitsipalstoilta. Nykyaikana kalajuttuja ja -vitsejä löytyy myös netistä.

Kalavaleet ovat kalajuttujen aivan oma sarjansa. Ja yleensä näissä valeissa liioitellaan saadun kalan suuruutta tai sitten muutetaan kalaton reissu valeella todella antoisaksi saaliin suhteen. Tavallisimmin taitavat kalamiehet eivät juuri leveile saamillaan suurilla kaloilla tai kalansaaliillaan, varmimmin kalavaleita laskettelevat onnettomat onkimiehet, jotka eivät ole isoja kaloja edes koskaan nähneetkään.

Muinaisaikoina keräily- ja pyyntikulttuurin aikana taitavat kalamiehet ja naiset olivat kyläyhteisössä arvostettuja henkilöitä. He osasivat pyydystää ruokapöytään syötävää kaikkina vuodenaikoina ja kaikkia kalalajeja sesongin mukaan. Näiden arvostettujen kalataitajien joukkoon yritettiin sitten kalavaleilla päästä.

Kalajuttuja kerrotaan runsaasti kuuluisissa kalapitäjissä. Varsinkin savolaiset ovat kunnostautuneet kalavaleiden ja muiden hersyvien kalajuttujen kertojina. Asuinkuntani Kuusamo on varsinainen kalajuttujen aarreaitta. Paikallislehti Koillissanomat on 1950-luvulta lähtien kirjannut palstoillaan aina silloin tällöin paikkakunnan ja lähipitäjien kalastukseen liittyviä tarinoita. Varsinkin Muikku-laatikko palstalla on jatkuvasti ollut nauruhermoja kutkuttavia kalajuttuja. Myös paikallislehti Koillismaan Uutiset on julkaissut runsaasti kalakaskuja. Kuusamon Uistin Oy:n vuosikatalogeista löytyy myös meheviä kalajuttuja. Tässä kirjassa on lukuisia tarinoita Kuusamon kalaisilta vesiltä.

Vuonna 1993 toimitin suuren kalajuttukilpailun aineistosta kirjan ”Jodlaava matikkakoiran”. Tämän urakan jälkeen ryhdyin systemaattisesti kokoamaan ja taltioimaan uusia kuulemiani kalakaskuja ja vitsejä ja sattumuksia. Kenkälaatikkoon 25 vuoden aikana keräämässäni aineistossa on yli 1000 kaskua ja juttua.

Tähän ”Jodlaavan matikkakoiran poika” kirjaan on aineistosta valittu noin 700 kalajuttua, kalavaletta, kaskua, vitsiä ja sattumusta.

Alkupaloja

Kalamiehen rukous: Anna hyvä Jumala kerrankin niin paljon ja isoja kaloja, ettei aina tarvitse valehdella.

Ammattikalastajan sijoitusvihje: Ostakaa merisuolaa ja paljon. Menen tänään kokemaan siikaverkkoja.

Sinä se sitten jaksat kehua sitä Kuusamossa Rukajärvellä olevaa kesämökkiäsi. Kait siinä on jotakin vikaakin?

- Niin onkin. Järvessä on niin paljon kaloja, että niitä täytyy hätistellä pois tieltä, jos haluaa ämpärillisen vettä rantasaunaan.
-Ja toisekseen, ongella on vähän hankalaa, kun kalat ovat aina niin mahottomalla syönnillä, että matokin pitää panna koukkuun puun takana piilossa.

Kainuun kalavesiltä kerrotaan, että isoja haukia ja kuhia on täällä valtavasti. Kuhmon Iivantiirassa isännät sanovat, että kuhia on niin paljon, että häiritsevät jo metson soidinta.

Sain eilen virvelillä hauen. Aukaisin sen ja vatsasta löytyi pienempi hauki. Sen vatsasta löytyi ahven. Ahven oli herkutellut muikkuparvessa. Tänään vaimo leipoi muikuista viisi kalakukkoa.

Kalakaverin vaari oli kuolinvuoteella, oli jo niin huonona, että pappikin oli paikalla. Vaarilta kysyttiin, että

- Kuopataanko vaarin ruumis vai poltetaanko?

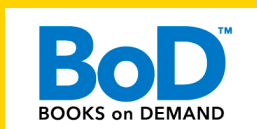
Johon vaari kovana kalamiehenä vastasi:

- Eikun savustetaan...

Tässä kirjassa valehdellaan surutta. Kerrassaan aivan kauheita kalavaleita kerrotaan niin, että korvat heiluvat. Suomen vesiltä on pyydetty aivan kammottavan suuria jättiläiskaloja, Kuusamostakin mormyskapilkillä semmoinen hauki, että pelkkä sen digikuvakin painaa kuudetta kiloa. Ilman kehyksiä. Ja Perämerestä mato-ongella semmoinen siikakin, että pelkästään sen varjon suolaamiseen kului puolitoista kiloa merisuolaa.

Tämä kirja on jatko-osa v. 1993 toimittamalleni Jodlaava matikkoira kirjalle. Siinä oli noin 800 erilaista kalavitsiä ja kaskua, jotka valittiin kalavitsikilpailuun lähetetyistä reilusta tuhannesta kirjoituksesta.

Tämän kirjan Jodlaavan matikkakoiran poika Kalavaleita aineisto on koottu uudella 2000 vuosituhannella. Kirjassa on noin 700 erilaista kalavaletta, kalavitsiä, kalakaskua ja sattumusta.

www.bod.fi